

TIEDOSSA TULEVAISUUS TOIMINTASUUNNITELMA 2023

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Professoriliiton toimintasuunnitelman PAINOPISTEET 2023

1. Tutkimuksen ja opetuksen vapauden ja sivistyksen puolesta

Puolustamme tutkimuksen ja ylimmän opetuksen vapautta. Korostamme tieteen, taiteen ja sivistyksen merkitystä yhteiskunnassa. Tieto ei ole mielipidekysymys.

Edistämme yliopistoyhteisön autonomian vahvistamista ja kollegiaalista päätöksentekoa. Yliopistolakia tulee muuttaa.

Tiede ja sivistys ovat yhteiskunnan henkisen ja taloudellisen hyvinvoinnin sekä kansainvälisen kilpailukyvyn kulmakivi. Vaikutamme siihen, että Suomelle laaditaan hallituskaudet ylittävä tiedepoliittinen visio. Julkisen sektorin ja yritysten TKI-investointien taso tulee nostaa yhteensä neljään prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä.

2. Hyvän työn puolesta

Edistämme professorikunnan mahdollisuuksia keskittyä ydintehtäviinsä. Teetämme selvityksen tavoitteemme tueksi.

Yliopistojen työehtosopimusneuvotteluissa vaadimme, että professorikunnan palkkakehitys ja työskentelyolosuhteet ovat kilpailukykyisiä.

Vahvistamme paikallista toimintaa tukemalla paikallista edunvalvontaa ja lisäämällä yhteisöllisyyttä. Tavoitteenamme on, että jokaisessa yliopistossa on professoripääluottamus mies.

Professoriliiton toiminnan PÄÄPIIRTEET 2023

1. TUTKIMUKSEN JA OPETUKSEN VAPAUDEN JA SIVISTYKSEN PUOLESTA

Professoriliitto vaalii tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapautta ja edistää niitä turvaavia oikeuksia

Puolustamme tutkimuksen ja ylimmän opetuksen vapautta. Tutkimuksen vapauteen kuuluu vapaus valita tutkimuksen aiheet, menetelmät ja julkaisutavat. Opetuksen vapaus sisältää oikeuden opettaa haluamallaan tavalla niin sisällöllisesti kuin menetelmällisesti.

Tiede, taide ja sivistys ovat vapaan ja osallistuvan demokratian edellytys sekä hyvinvoinnin ja kansainvälisen kilpailukyvyn perusta. Korostamme tieteen, taiteen ja sivistyksen merkitystä yhteiskunnassa.

Edistämme tiedemyönteisen ja osaamista arvostavan ilmapiirin syntymistä Suomeen.

Teemme tiivistä yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden ministeriöiden, Suomen Akatemian, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFIn, Tulanetin, Suomen ylioppilaskuntien liiton, Sivistystyönantajien, Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin, keskeisten henkilöstöjärjestöjen sekä poliittisten päätöksentekijöiden kanssa.

Professoriliitto ajaa yliopistojen ja tutkimuksen voimavarojen vahvistamista

Vaikutamme hallitusohjelmataavoitteilla, julkaisemalla kannanottoja ja lausuntoja ja järjestämällä sidosryhmätapaamisia siihen, että Suomessa investoitaisiin paremmin tutkimukseen ja ylipäätään koulutukseen.

Suomelle tulee luoda hallituskaudet ylittävä tiedepoliittinen visio. Parlamentaarisen valmistelun roolia tulee vahvistaa tiedepoliitikassa. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen (TKI) osuutta on korotettava vähintään neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. Edellytämme, että yliopistoille määritellyistä lisäaloituspaikoista koituvat kulut resursoidaan täysimääräisesti ja niin, että koulutuksen tutkimukseen perustuva laatu säilyy. TKI-verovähennysmallin muotoa tulee laajentaa.

Yliopistojen opetus perustuu tutkimukseen, ja tutkimuksen tason noustessa myös koulutuksen taso kohoaa. Yliopistojen rahoituksen taso tulee nostaa kilpailijamaiden tasolle ja rahoituksen painopiste pitää siirtää koulutusmääriin perustuvasta rahoituksesta ja projektiokohtaisesta rahoituksesta vapaaseen tutkimusrahoitukseen. Myös tutkimuslaitosten tutkimusrahoituksen määrää tulee lisätä.

Suomen Akatemian, Strategisen tutkimuksen neuvoston ja Business Finlandin rahoituksen taso tulee taata ja rahoituksen pitää olla pitkäjänteisestä. Seuraamme, miten esimerkiksi Suomen Akatemian jakama profiloitumisraha ja opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän strategisen rahoituksen osuuden kasvattaminen vaikuttavat eri yliopistoihin. Seuraamme myös niin sanotun lippulaivahankkeen toteuttamista.

Professoriliitto vahvistaa tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen yhteyttä

Korostamme opetusta, tutkimusta ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta Suomen menestystekijöinä. Osaava ja sivistynyt yhteiskunta pysyy myös poikkeuksissa olosuhteissa toimintakykyisenä, koska se pystyy joustamaan ja löytämään uusia ajatusmalleja ja ratkaisuja.

Korostamme tutkitun tiedon merkitystä päätöksenteossa. Professorikunnalla tulee olla nykyistä vahvempi edustus tutkimus- ja innovaationeuvostossa ja valmisteluryhmissä.

Tuotamme vaihtoehtoja ja uusia ideoita päätöksenteon pohjaksi hyödyntämällä asiantuntevaa jäsenistöämme.

Professoriliitto toimii yliopistoyhteisön autonomian vahvistamiseksi ja edistää professorikunnan vaikutusmahdollisuuksia yliopisto- ja tiedeyhteisöissä

Korostamme yliopistoyhteisön autonomista asemaa sekä kollegiaalista päätöksentekoa. Menestyvät yliopistot ovat autonomisia kaikkialla maailmassa. Yliopistojen itsehallinto tarkoittaa paitsi tieteen tekemisen ja korkeimman opetuksen autonomiaa myös sitä, että yliopistoissa päätäntävalta kuuluu yliopistoyhteisölle itselleen.

Hyödynnämme tekemääme selvitystä yliopistojen johtosäännöistä ja niiden vaikutuksista yliopistojen autonomiaan sekä professoreiden vaikutusmahdollisuuksiin ja toimintaan. Vaadimme yliopistolain muuttamista siten, että julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion ja säätiöyliopiston yhteisen monijäsenen hallintoelimen tehtäviin lisätään johtosääntöjen, yliopiston strategian sekä hallituksen laatimien talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen. Lisäksi esitämme yliopistolain muuttamista ja täydentämistä siten, että yliopistokollegio ja yhteinen monijäseninen hallintoelin voi vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään, jälkimmäisen myös ilman, että hallitus tekee esityksen vapauttamisesta. Edellytämme, että säätiöyliopiston monijäsenen hallintoelimen asemaa vahvistetaan yliopistolaissa siten, että säätiöyliopiston yhteinen monijäseninen hallintoelin valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä päättää itse hallituksen valintaa koskevista menettelyistä.

Yliopistojen autonomiaa on vahvistettava muuttamalla yliopistojen rahoitusmallia. Vaadimme, että yliopistojen rahoituksen painopistettä siirretään tutkintomääristä vapaaseen tutkimukseen. Vaadimme, että rahoituksen painopistettä siirretään lyhyen aikavälin tuloksellisuusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta yliopistolaissa edellytettyyn perusrahoitukseen eli pitkäjänteiseen rahoitukseen, joka antaa yliopistoille mahdollisuuden päättää rahoituksen kohdentamisesta yliopistoissa niiden omien strategisten valintojensa mukaisesti.

Edellytämme, että professorikuntaa kuullaan yliopistojen ja tutkimuslaitosten strategisissa päätöksenteossa ja rakenteellisessa kehittämisessä.

Edellytämme, että yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään nykylainsäädännön pohjalta. Tieteellinen tutkimus, tieteellinen ja taiteellinen tutkijakoulutus sekä professorinimikkeet kuuluvat yliopistoihin. Ne eivät kuulu ammattikorkeakouluihin. Korkeakoulujärjestelmä ei voi toimia tehokkaasti ilman duaalimallia.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Professoriliitto puolustaa jäsentensä tekijänoikeuksia oman työnsä tuotoksiin ja aineistoihin

Vapaata yhteiskuntaa ei ole ilman tutkimuksen ja korkeimman opetuksen vapautta. Tutkijoiden tekijänoikeudet turvaavat tieteen vapauden, mahdollistavat innovaatiot ja takaavat osaltaan Suomen kilpailukyvyn. Turvaamme professoreiden oikeudet aineistoihin ja luovaan työhön.

Osallistumme aktiivisesti immateriaalioikeuksien, erityisesti keksintö- ja tekijänoikeusasioiden, kehittämiseen yliopistoissa.

Hyödynnäme laatimaamme suositusta tekijänoikeuksista sovittaessa.

Vakiintuneen käytännön mukaisesti yliopistojen opetus- ja tutkimustyössä toimivien henkilöiden luomien teosten oikeudet eivät siirry työnantajalle, ja tutkijat määräävät itse tutkimuksensa tuloksista. Edellytämme, että edellä mainittu käytäntö ei muutu.

2. HYVÄN TYÖN PUOLESTA

Professoriliitto kokoaa yhteen eri alojen ja erilaisissa tehtävissä toimivat professorit

Olemme kaikkien professoreiden ja tulevien professoreiden liitto. Eri alat, yliopistot ja tutkimuslaitokset ovat edustettuina liitossamme.

Huomioimme toiminnassamme uran eri vaiheessa olevat jäsenet, myös professorin urapolulla olevat (tenure track) sekä ulkomailta tulleet jäsenet.

Vahvistamme professorikunnan yhteenkuuluvuutta.

Seuraamme jäsenmäärän kehittymistä kuukausittain. Keräämme tietoa uusien jäsenten liittoon kohdistamista odotuksista. Selvitämme syitä, miksi jäsenkelpoiset eivät ole liittyneet liittoon.

Takaamme jäsenillemme mahdollisuuden vaikuttaa liiton päätöksentekoon. Kaikille jäsenille avoin liiton kokous järjestetään seuraavan kerran syksyllä 2024. Liitossa toimii 14 osastoa, joita ei ole rekisteröity erillisiksi yhdistyksiksi, vaan ne toimivat liiton edustajina paikallistasolla.

Annamme jäsenillemme neuvontaa työ-/virkasuhde- ja eläkeasioissa.

Päivitämme tarjoamiamme jäsenetuja tarvittaessa. Jäsenemme saavat esimerkiksi Acatiimi- ja Tiede-lehdet. Jäsenillemme on otettu vapaa-ajan tapaturmavakuutus sekä matkustaja- ja matkatavaravakuutus. Jäsenillämme on mahdollisuus saada liiton kalenteri ja professori.fi-sähköpostilaatikko.

Professoriliitto turvaa professorin asemaa muutoksissa

Vain Professoriliitto ajaa professorikunnan etuja.

Vaadimme, että vakinaisten professoreiden työsuhdeturvaa vahvistetaan.

Vaadimme, että professorien työsuhde on voimassa toistaiseksi. Perusteettomat määräaikaiset työ- ja virkasuhteet tulee muuttaa toistaiseksi voimassa oleviksi työsuhteiksi ja viroiksi. Lisäksi näemme vakavana uhkana sen, että kokoaikaisten professoreiden tehtävät ovat lisääntyvässä määrin osa-aikaisia, jolloin tieteenalan kehittämiseen ja tutkimukseen jää riittämättömästi aikaa. Osa-aikaisuus heikentää myös professoreiden vaikuttamismahdollisuuksia yliopistoissa.

Edellytämme, että professoreita ei irtisanota tuotannollisilla tai taloudellisilla perusteilla. Tarjoamme uudelleensijoittumispalveluita toistaiseksi voimassa olevasta työ- tai virkasuhteesta tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla irtisanotuille.

Autamme jäseniämme kaikissa työelämän muutostilanteissa. Jäsenten apuna toimivat myös osastot ja professoriluottamusmiehet.

Tarjoamme jäsenillemme jäsenetuna työttömyysvakuutuksen Opettajien työttömyyskassan (Opetus ja tiede työttömyyskassa vuoden 2023 alusta) kautta.

Säilytämme ammatillisen oikeusturvavakuutuksen enimmäismäärän 25 000 eurossa ja vastuuvakuutuksen enimmäismäärän 100 000 eurossa.

Tarjoamme jäsenille puhelinneuvontaa yksityiselämän oikeusasioissa.

Professoriliitto kehittää jäsentensä tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia työskentelyolosuhteita

Vaikutamme siihen, että professorikunnalla on hyvät edellytykset vapaan tutkimuksen tekemiseen, opetukseen ja taiteelliseen toimintaan.

Vaadimme vapaan tutkimuksen turvaavan aidon perusrahoituksen lisäämistä. Nyt professoreiden aikaa kuluu kohtuuttomasti ulkoisen rahoituksen hankkimiseen. Keskitetty, projektikohtainen ja kilpailutettu tutkimusrahoitus ei allokoisi rahoitusta tehokkaasti parhaisiin hankkeisiin. Se on luonut pullonkaulan, joka hidastaa tai estää tutkimusta, estää yhteistyötä ja heikentää Suomen kilpailukykyä.

Yliopistojen työsopimusneuvotteluissa on tarkoitus sopia vuoden 2023 palkankorotuksista. Mikäli työehtosopimusneuvottelut laajenevat koskemaan myös niin sanottuja tekstikysymyksiä, vaadimme professorikunnan työskentelyolosuhteiden parantamista. Professoreilla tulee säännöllisesti olla mahdollisuus työehtosopimukseen perustuvaan, opetuksesta ja hallintotyöstä vapaaseen tutkimusjaksoon. Professoreilla pitää olla mahdollisuus akateemisen johtamistehtävän päättymisen jälkeiseen tutkimuskauteen.

Tapaamme säännöllisesti yliopistojen rehtoreita ja muuta yliopistojen sekä tutkimuslaitosten johtoa. Otamme tapaamisissa esille ajankohtaisten asioiden lisäksi professoreiden rekrytoinnit ja palkkauksen, tutkimusmahdollisuudet, tekijänoikeudet sekä muut hyvän työn edellytykset, kuten asiantuntevan avustavan henkilöstön tärkeyden.

Edellytämme, että yliopistoissa työskenteleviin professoreihin sovelletaan kokonaistyöaikaa. Korostamme, että yliopistojen työehtosopimuksen mukaisesti opetus- ja tutkimushenkilöstön kokonaistyöaikaa noudattavat vastaavat itse omasta työajastaan ja sen käyttämisestä työsuunnitelmassa oleviin tehtäviin. Professorien kontaktiopetuksen enimmäistuntimäärää ei tule kasvattaa.

Vaikutamme siihen, että professoreiden suhteellista osuutta opetus- ja tutkimushenkilöstöstä lisätään ja että professorin urapolku -järjestelmä ei johda professuurien vähenemiseen.

Hyödynnämme toiminnassamme suositustamme professorin reilusta urapolusta. Olemme koonneet professorin urapolut yliopistoissa -taulukon. Neuvomme urapolulla olevia jäseniä ja otamme tarvittaessa kantaa yliopistokohtaisiin ohjeistuksiin.

Ohjeistamme ja neuvomme professori-nimikkeiden käytössä.

Osallistumme kansainväliseen toimintaan. Kuulumme jäsenenä muun muassa seuraaviin järjestöihin: Education International (EI) ja European Trade Union Committee for Education (ETUCE). ETUCE:ssa osallistumme erityisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen pysyvän komitean Higher Education and Research Standing Committeeen (HERSC) toimintaan. Sen lisäksi osallistumme pohjoismaiseen yhteistoimintaan. Vuosittainen tapaaminen järjestetään tulevana kesänä Islannissa.

Professoriliitto huolehtii professorikunnan asianmukaisesta palkkakehityksestä

Vaadimme, että professoreiden palkka vastaa työn vaativuutta. Työehtosopimusneuvotteluissa vaadimme, että jäsenistömme palkkakehitys ja työskentelyolosuhteet ovat kilpailukykyisiä niin kansallisesti kuin verrokkimaihin verrattuna.

Palkkausjärjestelmien tulee paremmin huomioida työn vaativuus ja henkilökohtainen suoriutuminen sekä professorin koko työnkuva. Aloittavan full professorin lähtötason tulee olla vähintään yhdeksän (9), kokeneen full professorin vaativuustason vähintään (10) ja vaativuustaso 12 tulee ottaa käyttöön. Professorin urapolulla olevien palkan tulee vastata työn vaativuutta ja henkilökohtaista suoriutumista, ja sen tulee kehittyä urapolulla etenemisen myötä. Urapolulla associate professorin lähtötason tulee olla kahdeksan (8).

Teemme palkkaselvityksen, jonka avulla seuraamme yliopiston palkkausjärjestelmässä olevien professoreiden (full), associate professoreiden ja assistant professoreiden, Aalto-yliopiston professoreiden sekä valtion tutkimuslaitosten professoreiden palkkauksen kehittymistä. Seuraamme myös professoreiden lukumääriä sekä akateemisista johtamistehtävistä maksettavien palkkioiden, täydentävän rahoituksen hankkeiden johtamispalkkioiden sekä asiantuntijatehtävistä ja -lausunnoista maksettavien palkkioiden maksamista. Tavoittelemme tasa-arvoista ja yhdenvertaista palkkauksellista kohtelua koko professorikunnalle.

Kannustamme jäseniämme osallistumaan yliopistojen arviointiryhmien toimintaan.

Johdamme Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n yliopistosektorin neuvottelukuntaa. Työskentelemme keskustason pääneuvotteluryhmässä sekä muissa työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen yhteisissä neuvottelu- ja työryhmissä. Hoidamme tutkimuslaitosten edunvalvontaa mukaan lukien professoreiden palkkauksen kehittämistä yhteistyössä JUKOn ja Vakavan kanssa.

Teemme tiivistä yhteistyötä keskeisten yliopisto- ja valtiosektorilla toimivien liittojen kanssa. Toimimme keskusjärjestö Akavassa ja akavalaisten liittojen yhteenliittymä Vakavassa professorikunnan edunvalvojana.

Vaikutamme erityisesti Akavan kautta siihen, että ansiotulon verotusta kevennetään ja että solidaarisuusvero ja emeritus- ja emeritaprofessoreita koskeva niin sanottu raippavero poistuvat.

Osallistumme yliopistojen työehtosopimusneuvotteluihin yliopistojen työehtosopimuksen uudistamiseksi.

Seuraamme tiiviisti valtiosektorin virka- ja työehtosopimusneuvotteluita valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen uudistamiseksi.

Valmistaudumme yhdessä muiden yliopisto- ja valtiosektorin liittojen kanssa mahdollisiin järjestöllisiin toimiin osana työ- ja virkaehtosopimusneuvottelua.

Professoriliitto tukee professoreiden myönteistä ammattikuvaa ja yhteisöllisyyttä

Korostamme professoreiden asiantuntijuutta tieteessä, ylimmässä opetuksessa, yliopiston ja tutkimuslaitoksen johtamisessa sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Tarjoamme jäsenillemme mahdollisuuden pitää yhteyttä professorikollegoihin liiton paikallistoiminnan kautta.

Seuraamme professori-nimikkeiden ja professorijohdannaisten nimikkeiden käyttöä. Liiton hallitus päivittää tarvittaessa professorin nimikkeen käyttämisestä annettua ohjetta.

Järjestämme Tieteen päivillä Eurooppalaisten yliopistojen alkujuurilla -seminaarin, jonka yhteydessä julkistamme Vuoden Professori 2023 -valinnan ja järjestämme jäsentilaisuuden.

Aloitamme Professorimatrikkeli-hankkeen. Edellinen matrikkeli on julkaistu painettuna kirjana ja sähköisesti vuonna 2008. Tämän jälkeen verkossa olevaan Professorimatrikkeliin on lisätty uusien jäsenten tiedot, mikäli jäsen on näin halunnut. Lisäksi jäsenillä on ollut mahdollisuus päivittää tietojaan.

Tarjoamme jäsenkunnalle webinaareja ajankohtaisista aiheista. Järjestämme jäsenille avoimen Kevätseminaarin.

Tiedotamme jäsenkirjeessä professoreita koskevista ajankohtaisista asioista.

Professoriliitto edistää professorien mahdollisuuksia ja edellytyksiä toimia tiedeyhteisöjen johtotehtävissä

Edustamme myös johtoasemassa olevia. Suuri osa liiton jäsenistä toimii esihenkilö- tai muissa johtotehtävissä.

Valtuuston linjauksen mukaisesti yliopiston dekaanin, vararehtorin ja rehtorin tulee olla professoreita. Yliopistojen johtosääntöjä on muutettava niin, että tiedekuntaneuvosto tai vastaava monijäseninen toimielin valitsee dekaanin tai että valinnan tekee tiedekuntaneuvoston esityksen perusteella yliopiston rehtori tai hallitus.

Järjestämme akateemisen johtamisen seminaarin ja muuta koulutusta esihenkilö- ja johtotehtävissä toimiville.

Professoriliitto vahvistaa paikallista toimintaansa

Kannustamme osastojamme olemaan yhteydessä oman alueensa kansanedustajiin ja muihin yhteiskunnallisiin päättäjiin hallitusohjelmatavoitteidemme toteuttamiseksi.

Kannustamme osastojamme käymään säännöllisesti keskustelua organisaationsa ylimmän johdon kanssa.

Tuemme yliopistokohtaisten osastojen ja tutkimuslaitosprofessoreiden osaston toimintaa taloudellisesti, järjestämme osastojen edustajille paikallistoiminnan kehittämisseminaarin sekä osastojen puheenjohtajille seminaarin, osallistumme osastojen järjestämiin kokouksiin ja teemme tiivistä yhteistyötä osastojen kanssa.

Koulutamme ja tuemme professoriluottamusmiehiä. Tavoitteenamme on, että jokaisessa yliopistossa on professoripäälouottamusmiehenä Professoriliiton jäsen.

3. PROFESSORILIITON VIESTINTÄ JA HALLINTO

Ennakoiva viestintä toiminnan tukena

Viestimme näkemyksistämme tiedotteissa, lausunnoissa, verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa, sähköisissä jäsenkirjeissä ja Acatiimi-lehdessä.

Jatkamme liiton hallitusohjelmataavoitteita 2023–2027 koskevaa vaikuttamistyötä.

Uusimme liiton verkkosivut vuoden 2023 aikana.

Julkaisemme Acatiimi-lehteä yhdessä Tieteentekijöiden liiton ja Yliopistojen opetusalan liiton YLLn kanssa. Acatiimin painosmäärä on noin 12 000 kappaletta, lehdellä on oma verkkosivusto sekä Twitter-tili. Sekä lehden painettu versio että verkkosivu uudistuivat alkuvuodesta 2022.

Toiminnan perustana on tasapainoinen hallinto

Varmistamme liiton talouden tasapainon jäseniltä perittävillä jäsenmaksuilla sekä sijoitustoiminnan tuotoilla.

Hallitus tekee päätökset liiton sijoitustoiminnasta sijoitusstrategiaa noudattaen. Hallituksen apuna on sijoitustoimikunta.

Palvelemme jäseniämme kaikissa asioissa joustavasti ja nopeasti.